

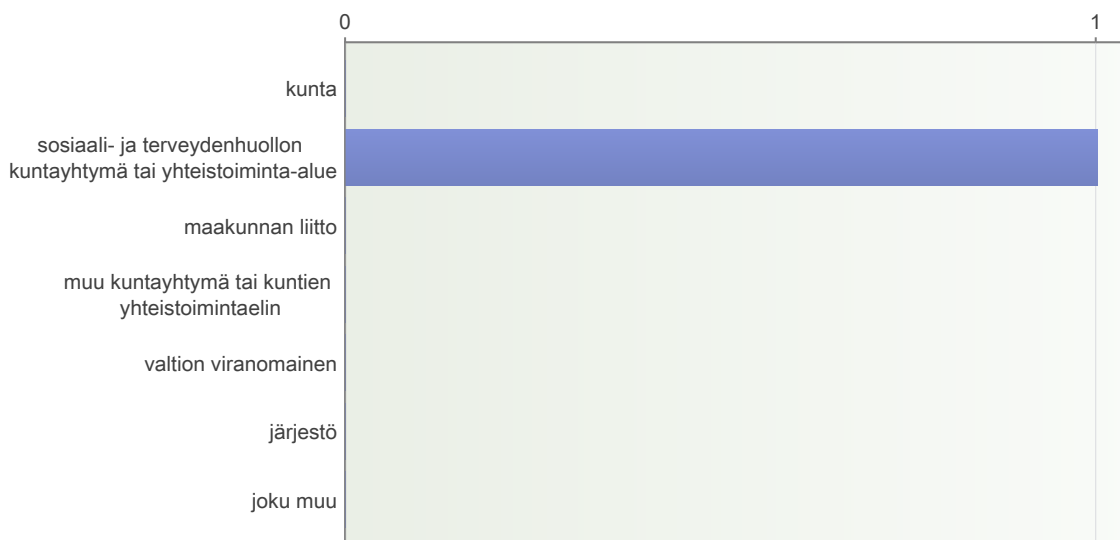
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä	Pirkko Heikkilä	pirkko.heikkila@lky.fi	24.10.2016	Johtokunta

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen ei toteudu pelkästään nyt esitetyn mallin linjauksilla ja toimenpiteillä. Parhaassa tapauksessa uudistus luo edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhdenvertaisuuden parantamiselle. Väestön hyvinvointi- ja terveyseroja hallintomallin uudistamisella ei sen sijaan yksin kyetä kaventamaan. Valinnanvapausmalli tulee valmistella siten, että se ei johda väestön hyvinvointi- ja terveyserojen lisääntymiseen.

Keskeinen keino hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseen on sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen integraatio, mikä on ollut myös SOTE muutoksen lähtökohtana. Lausunnolla olevissa lakiesityksissä olevaan malliin liittyy kuitenkin uhkaa pirstaloida palvelut eri tuottajien/toimijoiden vastuulle, mikä vaikeuttaisi integraation toteuttamista. Kun valinnanvapauteen liittyvästä kokonaisuudesta ei ole tarkempaa tietoa, on integraation käytännön toteutumista vaikea arvioida.

Lähtökohtaisesti julkisesti rahoitettuja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ei SOTE muutoksen yhteydessä pidä heikentää. Perustason palveluiden vahvistaminen ja niiden vaikuttavuuden parantaminen ovat olennainen

keino terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseksi.

Julkisten palveluiden pakkoyhtiöittämistä tulee tarkastella kriittisesti osana Euroopan Unionin lainsäädäntöä. Muutoksessa on turvattava julkisen palvelutuotannon tasavertaiset toimintaedellytykset sekä samalla kehittää hallitusti valinnanvapauden lisäämistä osana yksityisen ja kolmannen sektorin palvelutuotannon parempaa hyödyntämistä.

Oleellinen osa hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista on kuntien omien perustehtävien toteuttaminen. Sosiaali- ja terveydenhuollon rakennemuutoksen yhteydessä onkin varmistettava kuntien aito toimintakyky sekä resurssit tehtäviin mukaan lukien hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö. Erityisesti yhte- rahoituskertoimen selkeyttäminen on välttämätöntä, jotta sen realismi ja kannustavuus voidaan varmistaa.

Ks. myös THL Valinnanvapautta ja sote-palveluiden integraatiota on vaikeaa sovittaa yhteen, <https://www.thl.fi/fi/ajankohtaista>

Ks. myös THL 12 havaintoa sote järjestämislakiluonnoksesta, <https://sote.ep2019.fi/wp-content/uploads/sites/7/2016/08/thl-12-havaintoa-j%C3%A4rjes%C3%A4mislakista.pdf>

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Kustannusten kasvun hillinnän tavoite on monilta osin perusteltu, mutta nyt esitetyllä mallilla tavoitteen saavuttaminen on epävarmaa ja uhkana on kustannusten kasvu. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää mm. selkeää resurssien kohdentamista kuntien vastuulla olevaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön sekä kuntien perustehtävien toimintaedellytysten turvaamista. Sosiaali- ja terveydenhuollon muutoksen kokonaisvaikutusta kuntien toimintaedellytyksiin on vaikea arvioida.

Kustannusten kasvun hillinnän kannalta keskeistä on myös tulevaisuuden palvelulupauksen sisältö: ketä hoidetaan, millä omavastuuosuudella ja mitä hoitoja, lääkkeitä ja menetelmiä julkisen palvelutarjonnan piiriin kuuluu. Kustannuskehityksen taittamiselle on osittaiset edellytykset mikäli maakuntien rahoituksen taso on oikeassa suhteessa palvelulupaukseen. Palvelulupauksen sisältö jää lakiluonnoksessa jäsentymättömäksi.

Ks. myös <http://kuntalehti.fi/kuntauutiset/talous/soten-talousvaikutusten-arviointia-pidetaan-puutteellisena/>

Ks. myös THL 12 havaintoa sote järjestämislakiluonnoksesta, <https://sote.ep2019.fi/wp-content/uploads/sites/7/2016/08/thl-12-havaintoa-j%C3%A4rjes%C3%A4mislakista.pdf>

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- Esitykseen sisältyy vakavia riskejä demokratian toteutumiseksi.

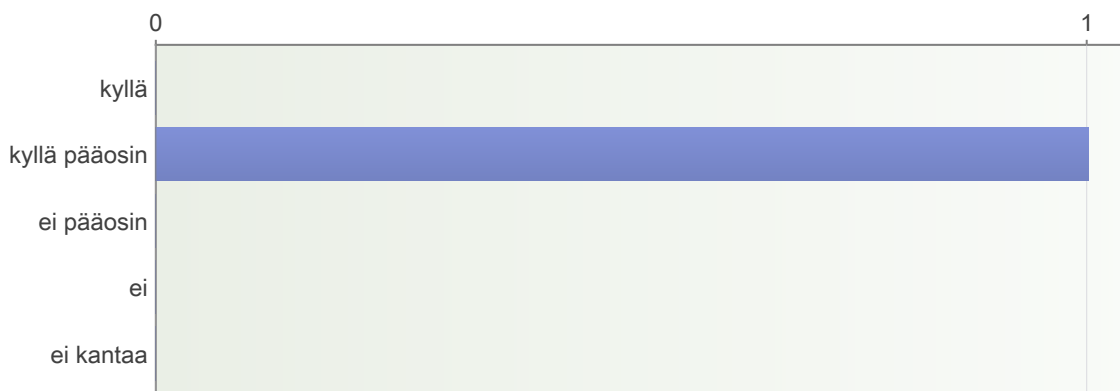
Perustettaville maakunnille ei esitysten mukaan tulisi verotusoikeutta. Maakuntien talous perustuisi näin ollen pääasiassa valtion maakunnalle osoittamaan rahoitukseen. Maakuntien aito itsehallinto ei toteudu. Esitetystä maakuntamallista on erotettu järjestäjä ja tuottaja. Kun maakunnan palvelulaitokselle on tulossa myös viranomaistehtäviä, delegoinnin periaatteet palvelulaitoksen ja sen alaisten yhtiöiden viranomaistehtävien osalta tulee selvittää erityisesti demokratian toteutumisen osalta.

Vaaleilla valitut päättäjät tulevat olemaan vahvassa valtion ohjauksessa. Nyt maakunnat tulevat olemaan työvälineitä vahvistettaessa valtion ohjausta.

Ks. myös THL 12 havaintoa sote järjestämislakiluonnoksesta, <https://sote.ep2019.fi/wp-content/uploads/sites/7/2016/08/thl-12-havaintoa-j%C3%A4rjes%C3%A4mislaista.pdf>

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

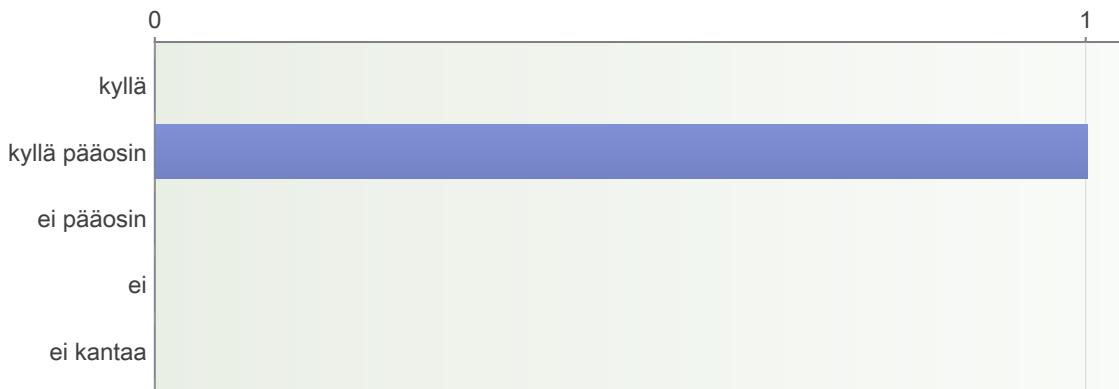
- Olosuhteiden erilaisuus tulee ottaa huomioon ja mahdollistaa joustavat yhteistoimintamuodot palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa. Myös perusoikeuksien toteutumisen kannalta on tärkeää, ettei liian jäykkä lainsäädäntö muodosta esteitä asukaslähtöiselle kehittämiselle ja palvelujen toteuttamiselle.
Kuntien ja maakuntien yhteistyölle ei tule luoda lainsäädännöllisiä esteitä. Paikallisesti ja alueellisesti erilaiset ratkaisut tulee mahdollistaa lainsäädännöllä. Kunnan asukkaan (palvelunkäyttäjän) näkökulmasta toiminnalliset ja kansantaloudelliset on tärkeää mahdollistaa sopimusjärjestelyt kuntien ja maakuntien kesken. Yhteistyöjärjestelyistä, tuotannosta ja järjestämisvastuun siirrosta on oltava mahdollisuus sopia ottaen huomioon kuntien ja maakuntien toimintaympäristöjen erilaisuus. Maakuntien ja kuntien joustava mahdollisuus sopia tehtävistä on perusteltua myös siksi, että se mahdollistaa maakuntien keskuskaupunkien ja suurimpien kaupunkiseutujen erityisroolin huomioimisen annettavassa lainsäädännössä monien elinvoimatehtävien, kuten työllisyyden edistämisen, innovaatio- ja kilpailukyky politiikan sekä kotouttamisen, tehokkaassa hoitamisessa alueelliset erityispiirteet huomioiden.
Maakuntalaki luonnoksen 7 §:n mukaan maakunta voisi sopia järjestämisvastuun siirrosta kunnalle silloin, kun siitä erikseen laissa säädetään. Sääntelytapaa tulisi muuttaa siten, että sopiminen olisi aina mahdollista, jollei

sitä erikseen kielletä.

Tieto- ja viestintätekniisten palvelujen (ICT-palvelukeskus) osalta maakuntien tarvitsemat kansallisesti yhteiset ICT-palvelut tulisi organisoida useamman toimijan verkostomallilla, jossa tulee arvioida myös nykyisten organisaatioiden hyödyntämismahdollisuudet.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakunnan ja kuntien suhdetta ja toimivallanjakoa on vielä vaikea hahmottaa varsinkin elinvoimatehtävien osalta. Jatkovalmistelussa on syytä kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että erityislainsäädännössä määritellään maakunnalle siirrettävät tehtävät siten, että ne eivät ole päällekkäisiä tai rinnakkaisia kuntien tehtävien kanssa.

Maakunnan palvelulaitoksen asemaa ja roolia on tarkasteltava kriittisesti osana uudistuksen kokonaisuutta järjestäjän ja tuottajan erottamisessa mm. päällekkäisen byrokratian, toimivallan määrittymisen ja demokratian toteutumisen osalta (ks. kohta 7. ja 14.).

TE-palvelujen, Kelan ja sosiaalitoimen yhteistyönä toteuttamaa työttömien aktivointityötä tulee selkeyttää ja poistaa päällekkäistä työskentelyä. Tavoitteena tulee olla kokonaisvaltaisen asiakassuunnitelman laatiminen tietojärjestelmällä, jota voi käyttää ao. toimijoiden työntekijät huomioiden tietosuoja.

Julkista liikennettä tulisi kehittää siten, että sosiaalihuoltolain mukaisia kuljetuspalveluja voidaan osittain yhdistää julkiseen liikenteeseen silloin, kun asiakkaan tilanne sen mahdollistaa.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

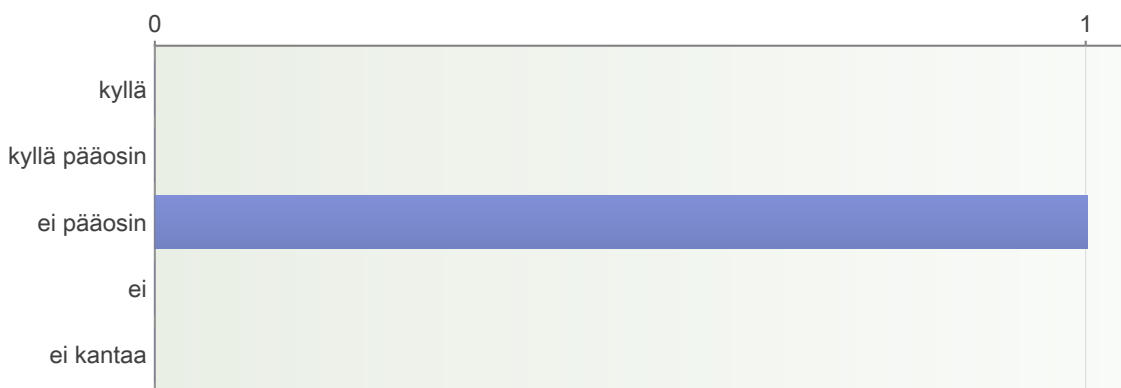

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntalain perusteluissa painotetaan asukaslähtöisyyttä ja 15 §:ssä mainitaan keskeisinä asioina asukkaiden tarpeista lähtevät palvelut. Asukkaiden suoraa osallistumista käsittelevä 23 § perusteluineen noudattaa pitkälti kuntalakia. Ihminen tulee nostaa palvelutuotannon keskiöön. Palvelujen käyttäjät on otettava mukaan jo palvelujen suunnitteluvaiheessa. Kunnissa jo nyt kehitetyt hyvät käytännöt osallisuuden edistämiseen, kuten asiakasraadit ym. on otettava laajasti käyttöön ja uusia palautekanavia tulee kehittää. Niistä on tuotettava avointa tietoa päätöksentekijöiden käyttöön. Eri toimintayksiköiden palautteenantokäytäntöjä on kehitettävä ja saatu palaute on hyödynnettävä järjestelmällisesti toiminnan kehittämisessä. Myös kansalaisjärjestöt on otettava mukaan tiiviiseen yhteistyöhön päätöksenteossa.
- Nuoriso-, ikä- ja vammaisneuvostojen toimintatavoista lakiuudistuksessa mainitaan ainoastaan kokoukset. Käytännön toimintamuotoja on runsaammin, aina ohjatuista kävelykierroksista tutustumiskäynneistä ja raadeista sähköiseen vuorovaikutukseen verkossa. Toimiva suora osallistuminen edellyttää laadukasta viestintää. Lakiehdotuksessa (28 §) viestintää on käsitelty asiantuntevasti. Lakiehdotus painottaa viestinnän aktiivisuutta, monikanavaisuutta, riittävyttä ja oikea-aikaisuutta. Viestintä todetaan luottamuksen vahvistajaksi. Laissa on syytä mainita palaute osallistujille; mihin osapuolet vaikuttivat ja mihin eivät sekä perustelut. Luottamuksen vahvistaminen on suoran osallistumisen ydintavoite. Lakiehdotuksessa korostetaankin esimerkiksi yhtiöiden osakassopimukseen kuuluvaa toiminnan läpinäkyvyyttä ja tiedonantovelvollisuutta.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

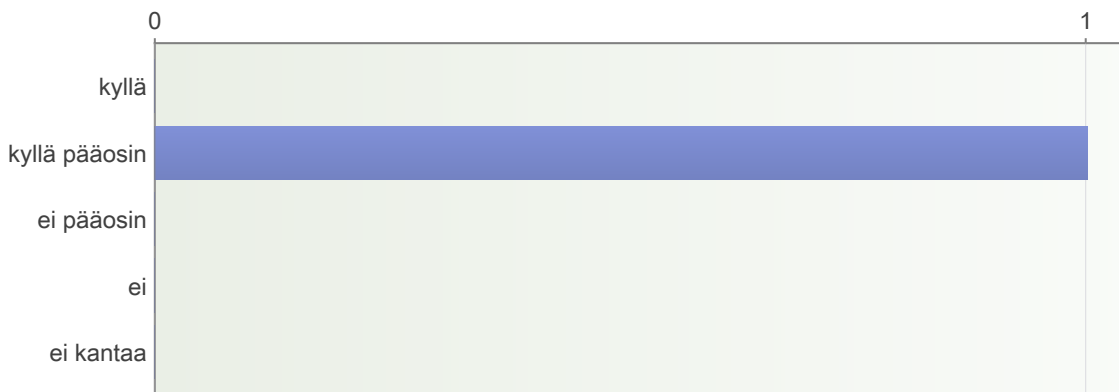

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntalakiluonnoksen 9 luvun säännöksiä maakunnan palvelulaitoksesta tulee tarkastella uudelleen. Vaaleilla valitulla maakuntavaltuustolla tulisi olla suuremmat vaikutusmahdollisuudet sen vastuulla olevien palveluiden strategiaan linjauksiin ja oman palvelutuotannon kokonaisuuteen. Maakunnan yhteyteen perustettava erillinen ja kokonaan uusimuotoinen oikeushenkilö ja palvelujen erottaminen tämän erillisen oikeushenkilön vastuulle saa aikaan raja-aidan, joka luo esteitä toiminnan johtamiselle sekä maakunnan toiminnan ja talouden kokonaisuuden hallinnalle. Järjestämismääräyksen ja operatiivisen johtamisen erottaminen aiheuttaa toisaalta hallinnon päällekkäisyyttä ja toisaalta asiantuntemuksen liiallista painottumista operatiiviselle puolelle. Demokratian toteutuminen jää ehdotetussa mallissa välilliseksi. Maakuntavaltuuston päätösvaltaa rajattaisiin merkittävästi suhteessa sen keskeisempään tehtävään eli sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen. Myös pelastustoimen varautuminen häiriötilanteisiin ja turvallisuuteen edellyttävät vahvaa järjestäjän roolia. Palvelulaitosta koskevien ehdotusten taustalla on tarve tehdä palvelutuotannon talous ja kustannusrakenne läpinäkyväksi. Sama tavoite voidaan saavuttaa edellyttämällä palvelutuotannon talouden eriyttämistä ja kustannusten läpinäkyvyyttä siten, että niitä voidaan vertailla muiden palvelutuottajien kustannusrakenteisiin.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

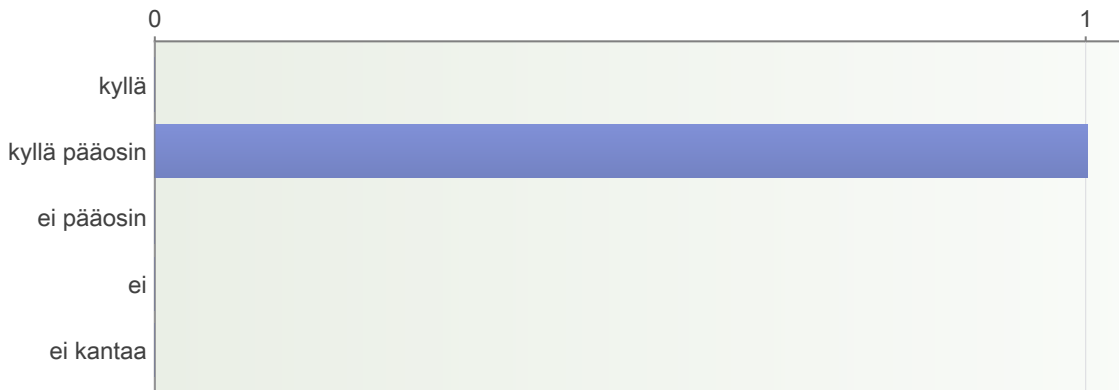
- Rahoituksen yleiskatteellisuudesta johtuen mallia voidaan pitää tarkoituksenmukaisena. Yleiskatteellisuuden myötä maakunnille jää ainakin jonkinlainen mahdollisuus päättää saamansa rahoituksen käytöstä. Maakuntalakiin ehdotetut säännökset alijäämän kattamisvelvollisuudesta ja siihen liittyvät kriisimaakuntakriteerit sekä lainanotto-oikeuden rajoittamisesta ovat liian tiukat ja ne ovat ongelmalliset maakuntien itsehallinnon näkökulmasta. Vaarana on, että monet maakunnat joutuvat hyvin nopeasti arviointimenettelyyn. Kaksi vuotta on liian lyhyt aika aidosti muuttaa pysyvästi toiminnan rakenteita.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Ei vastauksia.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Palvelujen tarkasteleminen hajautettuina ja koottuina erityisosaamisen palveluina on perustaltaan tarkoituksen mukainen, mutta samalla on huomioitava sekä palvelujen jakelukanavien muutos (kuten esim. digitalisaatio, liikkuvat palvelut ja kotona käytettävät palvelut), että maakunnan väestön alueellinen kehitys ja toimintaympäristön rakenteen kehitys pitkällä aikavälillä. Vaikka pykälällä on tarkoitus turvata palveluiden läheisyyttä, se mahdollistaa myös tarkoituksenmukaisen palveluiden kokoamisen ja keskittämisen. Lähipalvelun ei käsitteenä pidä ohjata palvelurakennetta tarkoittamaan kaikille kävelyetäisyydellä olevia palveluja. Tarkoituksenmukaisempaa onkin tarkastella palveluja päivittäisinä palveluina ja koottuina palveluina. Kaiken kaikkiaan palveluverkkoa on mahdollista tiivistää henkilöstö-, laite- ja investointikustannusten vähentämiseksi. Vuosittaiset toimintakustannukset erityisesti henkilöstökustannukset voidaan keskittämisen avulla saada parempaan hallintaan.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa.

Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

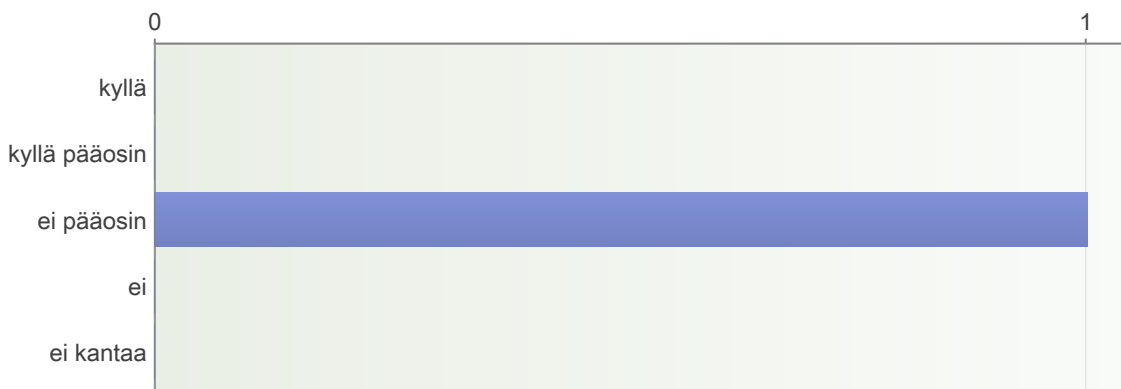

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- On perusteltua, että yhteistyöalueen maakuntien keskenään solmima yhteistyösopimus on sopimusosapuolia sitova. Valtiolle annettu toimivalta päättää yhteistyösopimuksesta lakiluonnoksen 18 §:n mukaisesti sen sijaan on arvioitava kriittisesti. Valtioneuvoston ja ministeriön laajat, avoimet ja tulkinnanvaraiset toimivaltuudet ohjata maakuntien operatiivista toimintaa ja päätöksentekoa ovat maakunnan itsehallinnon näkökulmasta ongelmallisia.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

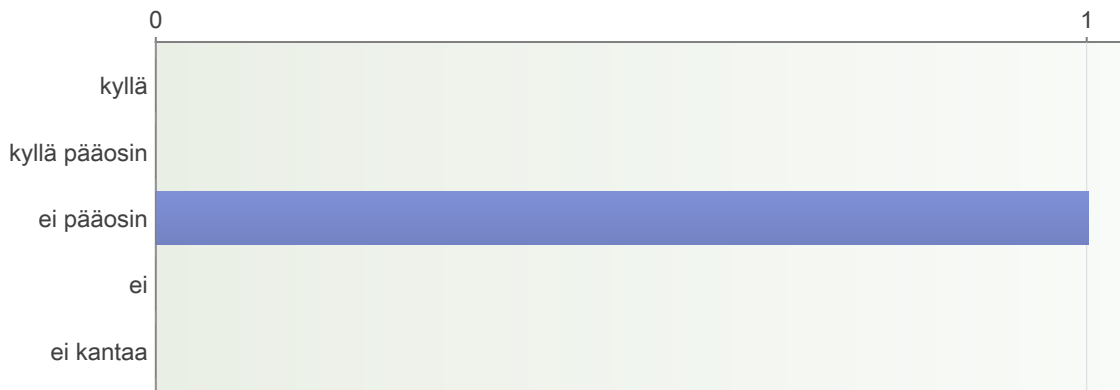
- Asiakaslähtöisen integraation tulee toteutua peruspalveluiden ja erityispalveluiden välillä (vertikaalinen integraatio) sekä sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluiden välillä (horisontaalinen integraatio), mutta erityisesti myös maakunnan vastuulla olevien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden ja kuntien muiden palveluiden (mm. hyvinvointipalvelut) välillä. Sopimus on maakuntia yhteistyöhön velvoittava, mikä sinänsä on uudistuksen näkökulmasta perusteltua. Erityisen ongelmallista on, että luonnos laista valinnanvapaudeksi ei valmistunut samanaikaisesti järjestämislain kanssa.

Tämä vaikuttaa olennaisesti annettavaan arvioon järjestämislaista.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveystaloudissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Valtion ohjaus maakuntien operatiiviseen toimintaan on maakuntien itsehallinnon kannalta ongelmallinen. Maakuntien palvelujen järjestämiseen kohdistuvan valtion ohjauksen tulisi itsehallinnon toteutumisen näkökulmasta kohdistua ainoastaan strategisiin tavoitteisiin sekä maakuntien välisen työnjaon näkökulmasta strategisesti merkittäviin kohteisiin. Lakiehdotuksessa esitetyn vahvan valtionohjauksen vaikutusta keskeiseen kustannusten kasvun hillinnän tavoitteeseen on vaikea arvioida. Paikallinen ja aluellinen itsehallinto on todettu myös kansainvälisessä vertailussa tuottavan laadukkaita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja kohtuullisin kustannuksin ja hyvälaatuisina. Valtion ohjauksen toteutus nyt esitetyllä tavalla lisäisi merkittävästi ohjaustehtäviin suunnattavia resursseja ja osaamista. Yksityiskohtainen kansallinen ohjaus saattaa heikentää myös asukkaiden tarpeista lähtevien uusien innovaatioiden kehittämistä.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

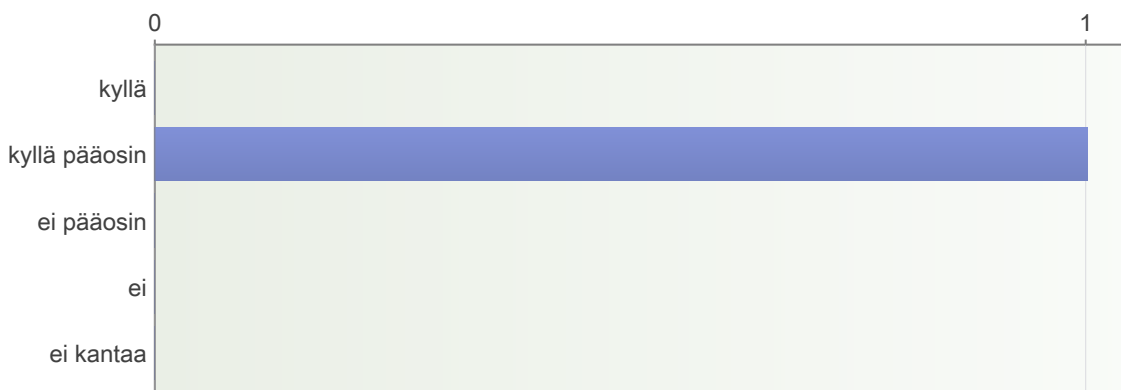

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Järjestämisen ja tuottamisen erottaminen edellyttää viranomaistoiminnan ja viranomaistoiminnan delegoinnin selkeyttämistä. Järjestämistehtävien ja palvelutuotannon hallinnollista erottamista sekä maakunnan palvelulaitosta koskeva sääntely voi kaventaa maakuntien mahdollisuutta päättää palvelutuotannon tarkoituksenmukaisesta ja tehokkaasta organisointitavasta maakunnan erityispiirteet huomioiden. Järjestely synnyttää suurella todennäköisyydellä tarpeetonta päällekkäistä hallintoa ja hallintokustannuksia sekä heikentää maakunnan kykyä palvelutuotannon ohjaukseen. Lisäksi tulee huomioida, että maakuntien palvelulaitos olisi täysin uuden tyyppinen julkinen organisaatiomuoto, josta ei ole aiempia kokemuksia.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Kun valinnanvapautta säätelevä normisto ei valmistunut samanaikaisesti järjestämislain kanssa, vaikeuttaa se olennaisesti kokonaisuuden arviointia. Valinnanvapauden sääntelyssä on kiinnitettävä erityistä huomiota palveluketjujen toimivuuteen ja tapaan järjestää julkisen vallan käyttö. Ongelmakohtia ovat mm. julkisen vallan käyttö, palveluketjun integraation toteutumismahdollisuudet sekä sote-järjestelmän

muuttuminen ennakoimattommaksi ja vaikeammin hallittavaksi kokonaisuudeksi.
Yhtiöttämisvelvoitetta tulee myös arvioida kriittisesti Euroopan Unionin lainsäädännön suhteen.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Ei vastauksia.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

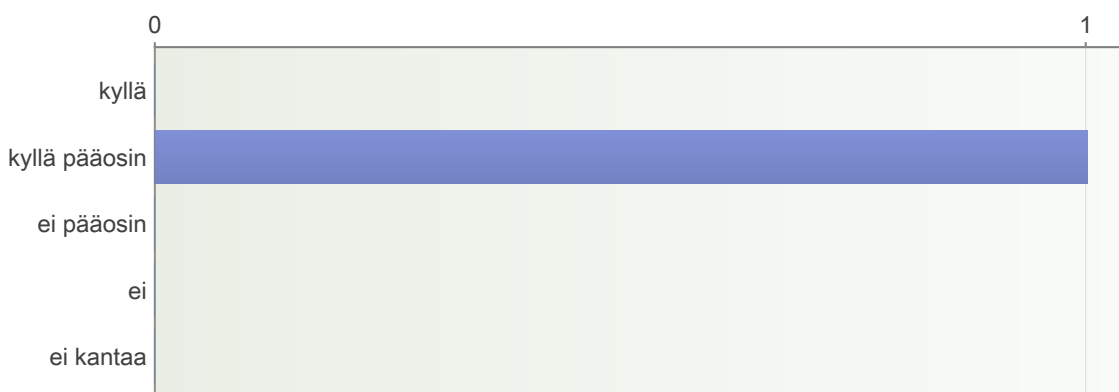
Ei vastauksia.

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väli aikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väli aikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

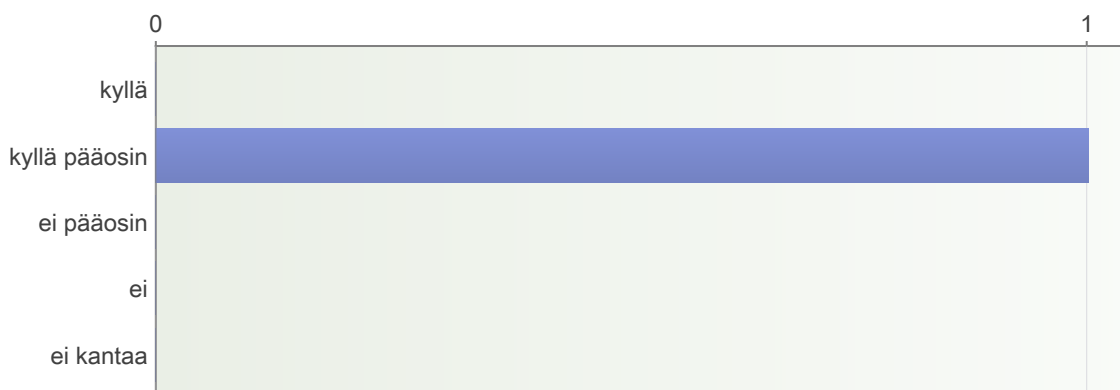

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Väli aikaishallinnon sääntelyä sen merkittävien tehtävien vuoksi tulee selkeyttää. Lainsäädäntöä tulisi täsmentää mm. siltä osin, miten väli aikaishallinnon päätösten valmistelu ja täytäntöönpano käytännössä hoidetaan esimerkiksi tukeutuen soveltuvin osin kuntalakiin ja nykyisten maakuntien liittojen hallinto- ym. sääntöihin.

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

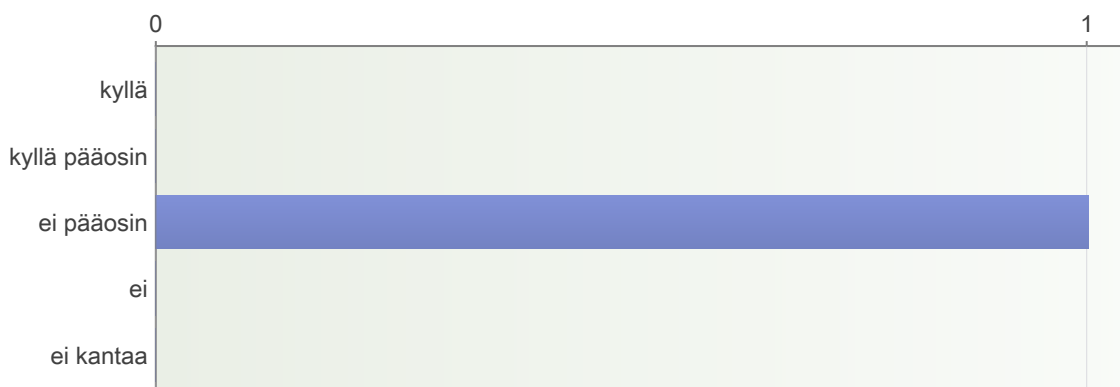

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Liikkeenluovutus menettelytapana on perusteltu, kun järjestämis- ja tuottamisvastuu siirtyy ko. yksiköistä maakunnille ja yksiköt lakkaavat toimimasta. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kansallisten tukipalveluja tuottavien palvelukeskusten muodostamiseen sekä henkilöstön asemaan ja siirtymiseen. Tukipalveluhenkilöstön osalta on aiheellista tarkentaa tapahtuuko siirtyminen myös kuntien yhtiömuotoisesta toiminnasta samalla periaatteella (mikäli henkilön tosiasiallisista työtehtävistä vähintään puolet on kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen tukitehtäviä). Kansallisten palvelukeskusten vaikutus kuntien ja maakunnan toimintaan ja kehittymiseen on merkittävä. Palvelukeskusratkaisussa niiden toiminnan maakunnallisuus ja sijoittuminen on selvitettävä.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

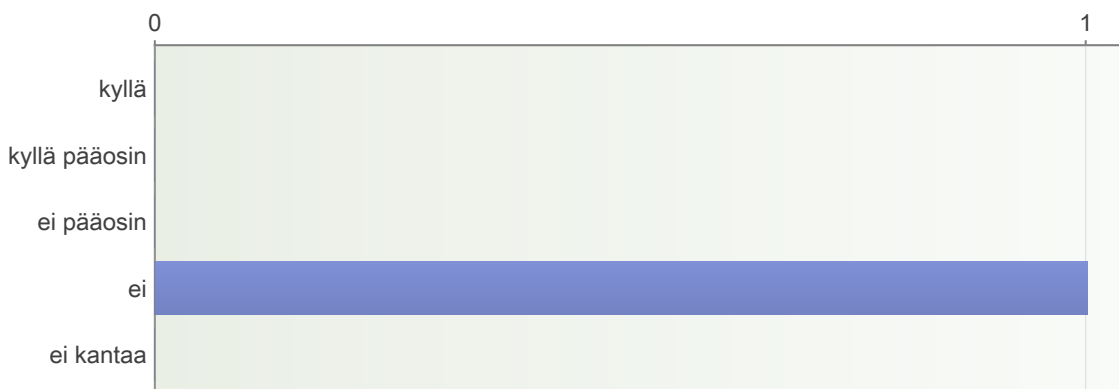
Vastaajien määrä: 1

- Tulevassa rakaisussa on varmistettava, ettei kunnille aiheudu omistamiinsa sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöihin liittyviä taloudellisia riskejä ja seuraamuksia. Siirtymäkauden sitovan vuokrajakson tulee olla esitettyä (3 + 1 vuotta) pidempi, vähintään 5 vuotta, jotta kunnat voivat varautua ja valmistautua mahdollisiin palveluverkon muutoksiin. Myös siirtymäkauden jäkeen laadittavat vuokrasopimukset ja muut sopimukset on määriteltävä laadittavaksi siten, että vuokrataso mahdollistaa laadukkaan ja ennakoivan kiinteistönpidon, investointien riskittömän toteuttamisen sekä omaisuuden arvon säilyttämisen.

Uudistukseen liittyvillä omaisuusjärjestelyillä ei saa vaarantaa kuntien mahdollisuuksia vastata niille jäävien palvelujen järjestämisestä ja rahoittamisesta rahoituspeiraatteen mukaisesti. Lainvalmistelun yhteydessä on varmistettava, että siirtymäkauden jälkeen mahdollisesti tyhjilleen tai vajaakäytölle jäävistä kiinteistöistä ei aiheudu kunnille taloudellisia vaikeuksia. Mahdolliset omaisuusjärjestelyjen taloudelliset vaikutukset on korvattava kunnille täysimääräisesti esim. kohdennettujen avustusten muodossa. Avustusten rahoitusta ei kuitenkaan saa toteuttaa vähentämällä kaikkien kuntien yleistä valtionosuutta.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidättekö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Koska uudistuksen reunaehdoksi on asetettu, ettei tuloveroprosentti uudistuksen vuoksi saa nousta, kaikkien kuntien tuloveroprosenttia ehdotetaan alennettavaksi tasasuuruisesti 12,30 prosenttiyksiköllä vuonna 2019. Tämä tuloveroprosentin alennus on mitoitettu kunnilta maakunnille siirtyvien tehtävien valtakunnallisten kustannusten perusteella. Kunnat eivät ehdotuksen mukaan saisi vuonna 2019 päättää tuloveroprosentin nostamisesta, vaikka tarve tähän perustuisi muihin syihin kuin maakuntauudistukseen.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Määrittely yhtiöittämisen aikataulusta edellyttää valinnanvapauden periaatteiden konkretisointia ja lainsäädännön valmistumista.

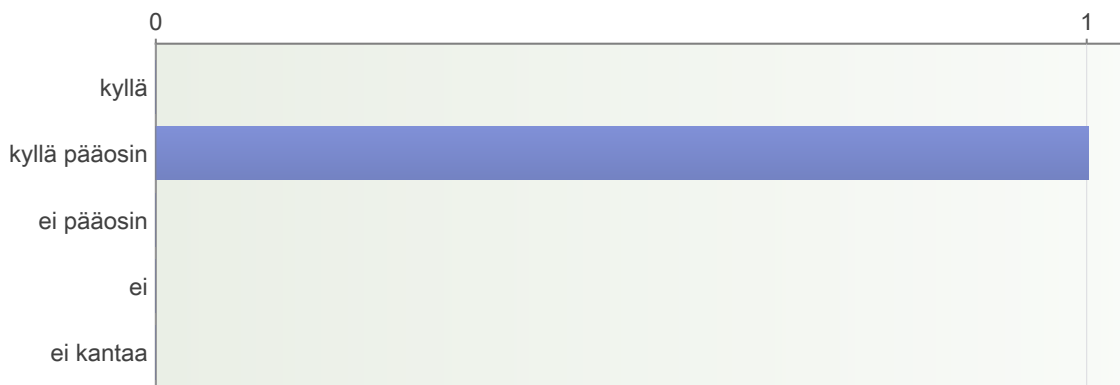
27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Vastaajien määrä: 1

- Ympäristöterveydenhuolto on määritelty lähtökohtaisesti siirtyviin tehtäviin, samoin kuin pelastustoimi. Ympäristöterveydenhuoltoa ei kuitenkaan ole mainittu voimaanpanolain tarkoituksessa (1 §), voimaantulossa (2 §), järjestämisvastuun siirtymisessä (3 §) eikä huomioitu väliaikaisessa valmistelutoimielimessä (6 §) ja valmisteluun osallistumisessa (8 §).

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

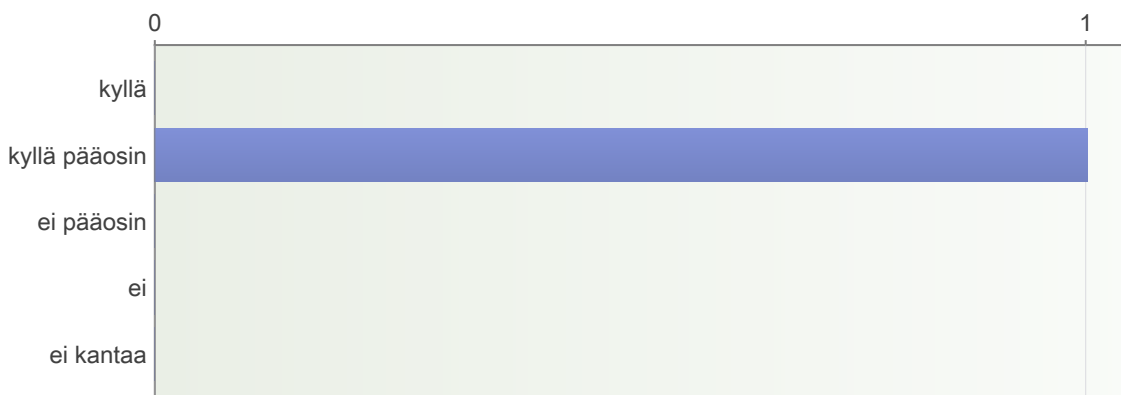

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Nyt esitetty malli on ongelmallinen maakuntien itsehallinnon kannalta. Maakuntien rahoituksen tulee olla samoissa käsissä yhdessä päätäntävällän kanssa. Mikäli maakunnille halutaan turvata aito itsehallinto, edellyttää se maakuntien verotusoikeuden toteuttamista ja valtionohjauksen kaventamista.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntien edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä liittyvät siihen, miten hyvin maakuntien tehtävät ja valtion niihin osoittama rahoitus ovat suhteessa toisiinsa. Maakuntien rahoituslain mukaisilla rahoitusperusteilla tulee turvata jokaisen maakunnan rahoituksen riittävyys maakunnille lailla säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden hoitamiseen (rahoitusperiaate). Ristiriidassa tämän periaatteen kanssa ovat maakuntalakiin sisältyvät maakuntien erittäin tiukat alijäämän kattamisvelvoitteet ja maakuntien arviointimenettelyn kriteerit sekä maakuntien rahoituslakiin sisältyvä maakuntien rahoituksen tason tarkistamiseen liittyvä rajoite rahoituksen enimmäiskasvusta (maakuntaindeksi + 0,5-1,0 %).

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

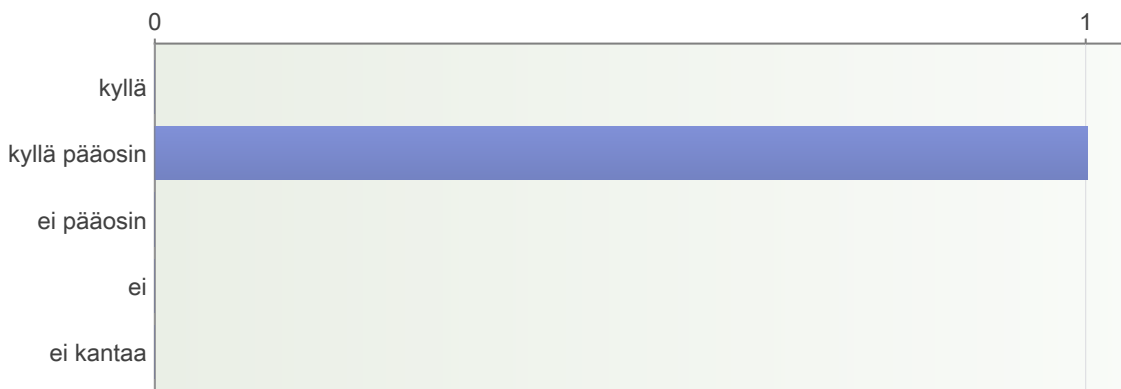

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Valinnanvapauden ja monikanavarahoituksen muutosten jälkeen on mahdollista arvioida, mikä ja miten rahoitus on järjestettävä, jotta mahdollisuus tasa-arvoisten palveluiden järjestämiseen toteutuu. Hyte-rahoituskertoimen selkeyttäminen on välttämätöntä, jotta sen realistisuus ja kannustavuus voidaan varmistaa. Ottaen huomioon hyte-kriteerien vähäisen merkityksen rahoituksen kokonaismäärään niiden määräytymisperusteet ovat liian monimutkaiset ja tulkinnanvaraiset. Hyte-kertoimen painoarvoa maakuntien kokonaisrahoitukseen ei ole syytä lisätä.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

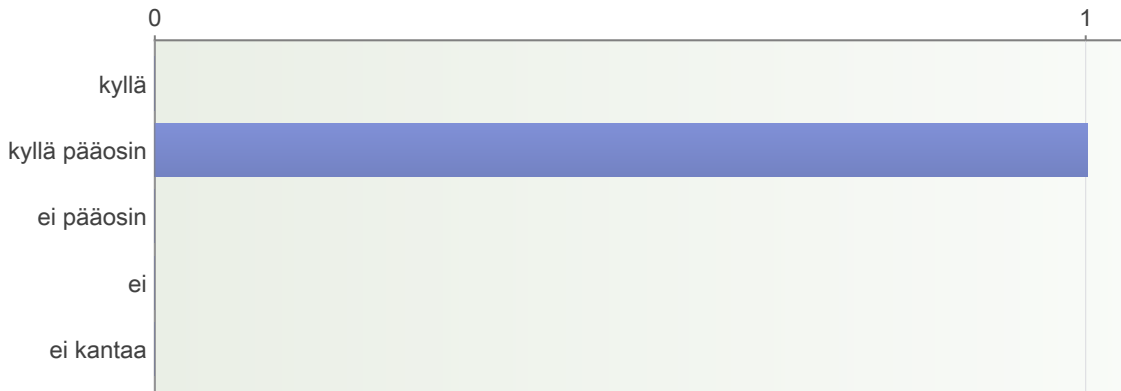

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidätekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena?
(erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

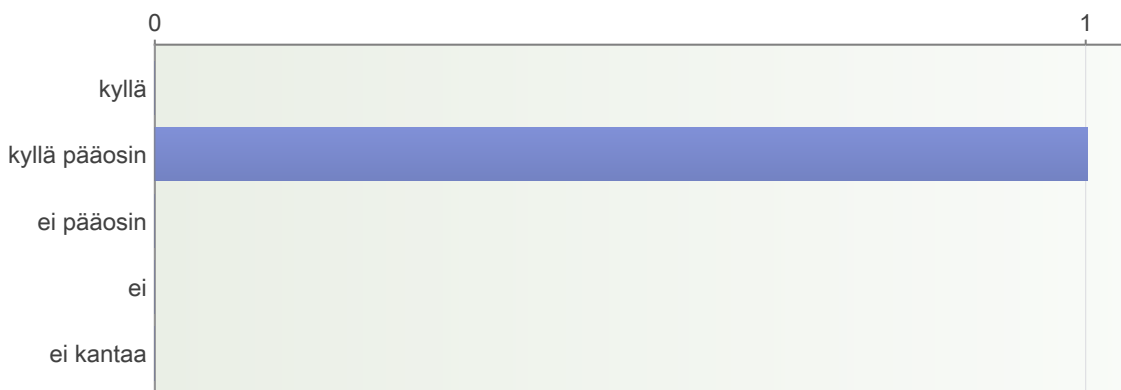
- Maakuntajaon muuttamisen edellytykset ja prosessi vastaavat pääosin kuntarakennelain mukaista menettelyä muutettaessa kuntajakoa. Tämän voidaan katsoa olevan luonteva tapa myös maakuntajakoa muutettaessa.

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

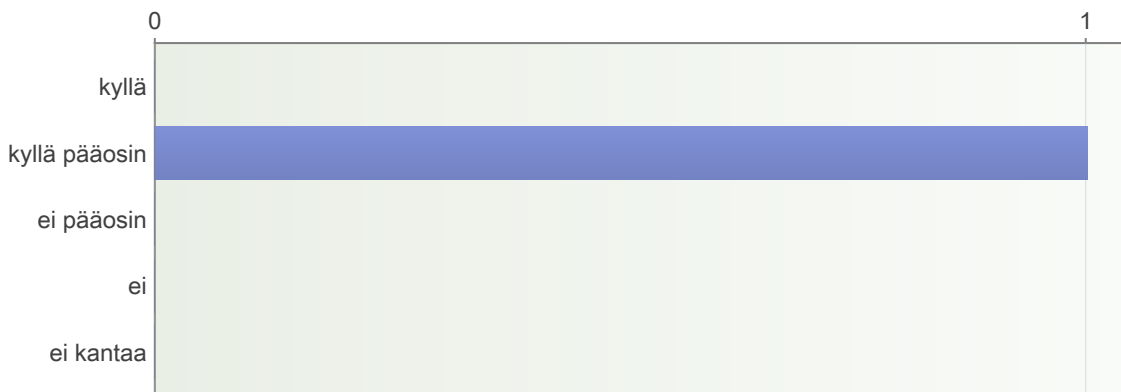

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Valtionosuusjärjestelmän sopeuttamisesta maakuntaudistukseen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudesta on tulossa erittäin vaikeasti hahmotettava. Tasausjärjestelyn mukaan muutokset tulevat olemaan maltilliset. Kuntien tilanteet voivat kuitenkin syystä tai toisesta olla erilaisia. Kunnan - ja alueiden - taloutta, elinvoimaa ja tulevaisuutta tulisikin tarkastella kokonaisuutena eikä yksittäisten rahoitusrakenteiden muutosten kautta. Tässä vaiheessa kyse on kuitenkin kuntien valtionosuusjärjestelmän sopeuttamisesta maakuntaudistukseen. Tästä syystä kuntien valtionosuusjärjestelmästä on tulossa erittäin vaikeasti hahmotettava. Uuden järjestelmän valmistelu tulee aloittaa heti. Kunnan taloutta tulisi tarkastella kokonaisuutena eikä yksittäisten rahoitusrakenteiden muutosten kautta, jotta saadaan kattavampi kuva tulevaisuuden kunnan talouden selviytymisen edellytyksistä.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Ottaen huomioon hyte-kriteerien vähäisen merkityksen rahoituksen kokonaismäärään niiden määräytymisperusteet ovat liian monimutkaiset ja tulkinnanvaraiset. Tulevalla rahoitusmallilla ja valtionosuusjärjestelmän muutoksilla on ratkaiseva merkitys kuntien tuleviin toimintamahdollisuuksiin. Koska kunnat huolehtivat jatkossakin terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ohella laajasti eri kuntapolitiikoiden (opetus ja sivistys, kulttuuri, nuoriso ja liikunta, maankäyttö ja kaavoitus, elinkeino) mukaisista tehtävistä, on niiden hoitamisen edellytykset turvattava kannustavan ja toimivan rahoitusratkaisun avulla. Myös perustuslain rahoitusperiaate edellyttää, että kunnille turvataan riittävät voimavarat niille jäävien tehtävien hoitamiseksi.

37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Ei vastauksia.

38. 36. Pidätekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Kun rahoitus kerätään valtion verotuksen kautta, valtionveron veroperusteisiin esitettyjä muutoksia voidaan pitää perusteltuina. Ehdotus verokaton asettamisesta kunnille on kuitenkin kestävä kunnallisen itsehallinnon ja tulevaisuuden kunnan rahoituksen kannalta.

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Ei vastauksia.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

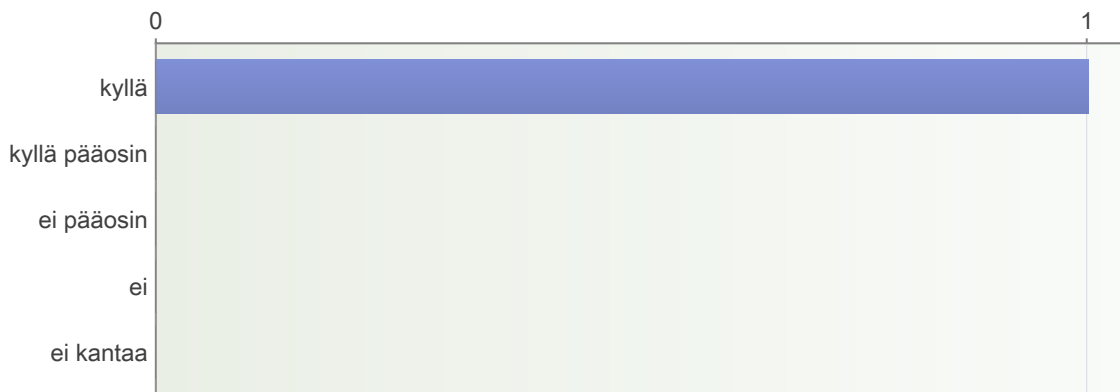
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

- Maakuntien ja maakuntien palvelulaitoksen eläkevakuuttajaksi ehdotetaan Kuntien eläkevakuutusta Kevaa. Maakunnat ja niiden palvelulaitokset tulevat Kevan jäsenyhteisöiksi ja maakuntakonsernin yhtiöillä on mahdollisuus hoitaa työeläkevakuuttaminen Kevassa. Henkilöstön siirymisessä tuleekin erityisesti huolehtia julkisen sektorin eläketurvan säilymisestä. On välttämätöntä, että maakuntauudistuksessa maakuntakonsernin yhtiöihin siirtyvien henkilöiden lisäeläke-etuudet turvataan niissä siirroissa, joissa sovelletaan liikkeen luovutuksen periaatetta.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Ei vastauksia.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Sote-palveluiden järjestämis- ja tuottamisvastuun poistumisella seutukunnilta voi olla niiden elinvoimaan negatiivinen merkitys, jos sote-alan osaamista ja työpaikkoja keskittyy entistä enemmän vain maakuntakeskuksiin. Tällöin sekä yksittäisten ihmisten (perheiden) ja yritysten sijoittumis-, viihtymis- ja turvallisuusasiat voivat seutukunnissa heiketä ja seutukuntien mahdollisuus toimia elinvoiman edistämiseen vaikeutua.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Vastaajien määrä: 1

- Monikanavarahoituksen purkamiseen ja valinnanvapauslainsäädäntöön liittyvien ratkaisujen puuttuminen vaikeuttaa olennaisesti asian arviointia.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Vastaajien määrä: 1

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.